

Jerzy Romanow

Głogówek, woj. opolskie. Zamek

Informator Archeologiczny : badania 11, 224-225

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Po wyeksplorowaniu jednego z nich w ścianie wschodniej /wzdłużnej/ odsłonięto po dwa leżące nad sobą otwory przesklepione. Po usunięciu warstw zasypiskowych ustalono, iż były to wloty do dwóch pieców ceglanych. Otwory dolne związane były z komorami paleniskowymi a górne prowadziły do komór wypełnionych otoczkami kamiennymi. Sklepienie górne komory pieca zlokalizowane pod posadzką przedsionka było częściowo zniszczone przez prace budowlane prowadzone w 1686 roku. Nad piecami zlegała pierwotnie związana z nimi podłoga, z którą połączone były otworami wentylacyjnymi wykonanymi w sklepieniach. Obiekty te interpretować należy jako piece łaźiebne.

Wspomniane drugie pomieszczenie piwniczne nie było eksploatowane z uwagi na groźny stan techniczny jego stropu. Przed zakończeniem badań archeologicznych i architektonicznych trudno jednoznacznie wydatować odsłonięte relikty architektoniczne. W chwili obecnej sądzę, iż wiązać je należy z nieznanym dotychczas osobnym budynkiem pochodzącym z 1 poł. XV w., należącym jednak do szpitala. W czasie prac budowlanych przeprowadzanych przez Antonitów w początku XVI wieku został on włączony w poszerzone założenie szpitalne.

Wykopy założone w piwnicy, a przede wszystkim na zewnątrz korpusu obiektu, pozwoliły na uzyskanie nowych danych odnośnie do posadowienia fundamentów, jak też zalegania warstw kulturowych. Dostarczyły one także kilkudziesięciu tysięcy znalezisk ruchomych, przede wszystkim ceramiki i kości zwierzęcych z okresu od schyłku późnego średniowiecza po wiek XIX.

Badania terenowe winny być jeszcze kontynuowane, aby w pełni rozwiązać istniejące problemy merytoryczne dotyczące się zarówno szpitala jak kaplicy św. Anny.

GŁOGÓWEK
woj. opolskie
Zamek

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Zespół Badań Archeologiczno-Konserwatorskich
Oddział Wrocław

Badania prowadził mgr Jerzy Romanow, finansowała Dyrekcja Rozbudowy Miast i Osiedli Wiejskich w Nysie. Zakończenie badań, wielofazowe założenie zamkowe od przełomu XIII/XIV w. do XIX w.

Przedmiotem badań był dziedziniec oraz teren podzamcza Zamku Górnego w Głogówku. Zamek usytuowany jest w północno-zachodniej części miasta. Wznosi się na wysokiej, stromo opadającej tarasie rzeki Osobłogi. Celem badań było stwierdzenie wcześniejszych, wzmiankowanych w źródłach założeń, datujących się sprzed okresu budowy obecnego obiektu, tj. z przed roku 1569 oraz ustalenie lokalizacji wzmiankowanej w źródłach z XVI w. tzw. Sali Książęcej i określenie jej chronologii.

Badania prowadzone systemem wykopów szerokoprzestrzennych, których łączna pow. wyniosła 1100 m². Wynikiem badań było odkry-

cie na terenie dziedzica Zamku Górnego całej dolnej kondygnacji czworokątnej wieży kamiennej, zaopatrzonej w narożne przypory i z dobrze zachowanym wewnętrznym systemem działkowym. Budowla posadowiona była bezpośrednio na gliniastym calcu i posiadała wys. do 2,70 m. Poziom calca po stronie zewnętrznej budowli opadał o około 1 do 1,50 m poniżej poziomu posadowienia, co dowodnie wskazuje, że odkryta wieża otwiedziona była dookólną fosą i w związku z tym w swoim czasie stanowiła samodzielną budowlę wolnostojącą w typie wieży rycerskiej na gródku stożkowatym.

Uzyskany materiał ceramiczny datuje wieżę na przełom XIII i XIV wiek. Od strony północnej i wschodniej stwierdzono dobijające, lub stojące w pewnym odstępie od wieży elementy budowli ceglanych o wątku gotyckim, częściowo zniszczonych w trakcie budowy obecnego zamku. Najbardziej czytelny układ tych budowli wystąpił od strony wschodniej, gdzie najprawdopodobniej mamy do czynienia z gotycką wieżą bramną oraz z dużym odcinkiem muru kurtynowego. Odkryte elementy budowli ceglanych stanowią drugi etap rozbudowy badanego obiektu. Chronologicznie odpowiada on panowaniu książąt opolskich /XIV, XV wiek/, którzy w tym czasie wg istniejących źródeł zakładają w Głogówku swoją drugą rezydencję: Gotycki zamek książąt opolskich, który wchłonął wcześniejszą wieżę kamienną ulega zniszczeniu na skutek pożaru. Po pożarze zamek użytkowany jest w dalszym ciągu. Świadczy o tym zakrojona na dużą skalę naprawa nadwątlonych murów, które od strony zewnętrznej zabezpieczone zostają ceglana skarpą. Trzecia faza rozbudowy wiąże się ze wzniesieniem tzw. Sali Książęcej, która dobija do zewnętrznego muru gotyckiego od strony południowej zamku. Fundamenty Sali Książęcej dostawione są już do muru skarpowanego. Sala Książęca jest już budowlą renesansową. Odkryto elementy kamieniarki jej portalu. Powstała na przełomie XV i XVI wieku. Najpóźniej do połowy XVI wieku. W tym czasie czworokątna wieża kamienna otrzymuje renesansowe sklepienia kolebkowe. Kolejna IV faza rozbudowy wiąże się ze wzniesieniem obecnego Zamku Górnego, pod budowę którego zniwelowano dotychczas istniejące budowle /rok 1569/. Obecny zamek częściowo wzniesiony jest na dawnych fundamentach zamku piastowskiego. Opracowany został projekt ekspozycji odkrytych obiektów, które wyeksponowane zostaną w postaci rysów na poziomie dziedzica. Zbiory po opracowaniu przekazane zostaną do Muzeum w Głogówku.

Badania zostały zakończone.

GÓRZYCA
woj. gorzowskie

Muzeum Okręgowe
w Gorzowie Wielkopolskim

Badania prowadził mgr Tadeusz Seniów. Finansowało Muzeum Okręgowe w Gorzowie Wlkp. Pierwszy sezon badań. Średniowiecze i okres nowożytny.

Badania miały na celu uchwycenie dotychczasowych śladów budowli średniowiecznych /sakralnych/, związanych z istnieniem biskupstwa lubuskiego w Górzycy.